

ÅRSMELDING 2025

KOORIMP OG KIF

Innhold

Formål.....	2
Organisering	2
Regnskap og finansiering.....	3
Internasjonal handel med dyr	3
Listeføring av sykdommer i EU og i Norge	4
Status for dyrehelse i Norge.....	5
Drøvtyggere	5
Svin	6
Fjørfe.....	6
Aktiviteter dyrehelse	7
Nasjonal dyrehelsestrategi	7
Forebyggende tiltak.....	7
Husdyrnæringens tilleggskrav ved innførsel og import	7
Fjørfenæringas tilleggskrav ved import og innførsel	8
Sykdomssituasjonen internasjonalt i 2025	9
Afrikansk svinepest	9
Aviær influensa	9
Småfepest	10
Vestnilvirus (West Nile virus) infeksjon.....	11
Lumpy Skin Disease	11
Blåtunge	11
Munn og klauvsjuka (MKS)	11
Beredskap	12
Informasjon og veiledning	12
Import og innførsel fjørfe	13
Import og innførsel avlsmateriale og husdyr	14
Avlsmateriale.....	15
Import og innførsel av levende dyr	17
Kontakt.....	18

Formål

KOORIMP er husdyrnæringens koordineringsenhet for smittebeskyttelse ved import og innførsel.

KIF, Kontrollutvalget for import av fjørfe følger opp import av avlsmateriale i fjørfeproduksjonen. KIF er en sammenslutning av representanter for importørene og varemottakerne.

Den viktigste oppgaven til KOORIMP og KIF er å hindre at import av dyr og avlsmateriale fører med seg smittestoffer som kan gi sykdom hos mennesker og matproduserende dyr i Norge. KOORIMP skal også bidra til å styrke beredskapsvevnen i husdyrnæringen ved utbrudd av alvorlige, smittsomme dyresykdommer.

Organisering

Arbeidsoppgavene i KOORIMP ble i 2025 i hovedsak utført av Birgit Ranheim, Siv Svendsen og Synnøve Vatn, med bidrag fra Ola Nafstad. Käthe Kittelsen er daglig leder for KIF.

Styringsgruppa for KOORIMP i 2025

Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund	Ida Mathisen
Nortura SA	Hilde Bryhn
Tine SA	Dag Lindheim (nestleder)
Q-meieriene	-
Geno	Hallstein Holen
Tyr	Christina Blakstad
Norsvin	Elisabeth Nissen Nordbye (leder)
Norsk Sau og Geit	Borghild Hillestad
Norsk Fjørfeleg	Ellen Margrethe Hovland
Norges Bondelag	Anja Fyksen Lillehaug
Norsk Bonde- og Småbrukarlag	Kathrine Kinn
Gjensidige Forsikring	Torfinn Jæger

Representanter i KIF per 2025

Representant 2025		Medlem	Varamedlem
Importørene	Verpehøns	Andreas Salte	Arne Salte
		Nils Steinsland	Tone Steinsland
	Slaktekylling	Tove Elin Sande	Magnar Vingelen
		Espen Sørlie	Marielle Wigaard
		Sigbjørn Rød	
Kalkun	Anne Marie Løken		

	And	Sigbjørn Rød	
Varemottakerne	KLF	Ida Mathisen	
	Nortura	Hilde Bryhn	Bruce David

Arbeidsutvalget i KIF har i 2025 bestått av Birgit Ranheim (Animalia), Silje Granstad (Fagansvarlig fjørfe, Veterinærinstituttet) og Kätthe Elise Kittelsen (Animalia).

Regnskap og finansiering

Aktiviteten for KOORIMP og KIF er dekket av omsetningsavgift fra melk, kjøtt, fjørfekjøtt, egg og bidrag fra Gjensidige Forsikring. Budsjettet for KOORIMP i 2025 var 1 756 745 kr, og regnskapet ga et resultat på 0 kr. Regnskapet er i tråd med budsjettet.

Den største utgiftsposten i KOORIMP er personalkostnader og dekker utgifter til én stilling inkludert administrative og sosiale kostnader, kompetanseheving og reiser.

Bidrag til drift av KOORIMP i 2025

Omsetningsmidler, melk (administrert av Norsk Melkeråvare)	493 000
Omsetningsmidler, kjøtt (administrert av Animalia AS)	1 149 160
Gjensidige Forsikring	114 585

Internasjonal handel med dyr

God dyrehelse er en viktig forutsetning for lønnsom norsk husdyrproduksjon. Fravær av mange smittsomme sykdommer hos husdyra er et fortrinn for norske produsenter og verdiskaping i landbruket. Det offentlige regelverket er basert på EUs rettsakter og legger få begrensninger på handel med dyr og avlsmateriale over landegrensene i Europa.

Regulering av handel med dyr bygger på prinsippet om at levende dyr kan bevege seg fritt over landegrensene i EØS-området. Forutsetningen er at dyra er klinisk friske, at status for noen utvalgte sykdommer er kjent negativ, og at dyra følges av et nydatert offentlig helsesertifikat. Prinsippene er nedfelt i EU-lovgivningen (Landdyrforflytningsforskriften R2020/688 og R2020/2154) og er gjennomført i norske forskrifter om innførsel og utførsel, tilsyn og kontroll. Importører skal være registrert, og importør skal varsle innførsel/import til Mattilsynet. Ved innførsel fra EØS-området, må importør deklare dyr og produkter for Tolletaten. Ved import av levende dyr, rugeegg, sæd og embryo fra land utenfor EØS-området, er det krav om veterinær grensekontroll.

For enkelte smittestoffer har norske myndigheter fått aksept for tilleggsundersøkelser på eksportstedet. I tillegg gjennomfører Mattilsynet nasjonale kontroll- og overvåkingsprogrammer for sykdommer hos dyr, der prøver fra husdyrpopulasjonen blir rutinemessig testet. Importerte dyr må også inn under denne kontrollen i Norge. Dette er nedfelt i nasjonale bestemmelser om isolering og testing av importerte husdyr.

Kontrollprogrammet ville dyr, drøvtyggere og svin består pr 1.1.2025 av følgende:

Flere arter	svin	sau - geit	storfe	fjørfe	kamelider	ville dyr
Blåtunge	MRSA	Brucella	Bovin virusdiare	Aviær influensa	Psoroptes ovis	Chronic wasting disease (CWD)
Para-tuberkulose	Aujeszky sykdom	Fotråte	Bovin spongiform encefalopati (BSE)	Campylobacter		Helseover-våkingprogrammet for vilt
Salmonella	Smittsom gastro-enteritt (TGE)	Mædi og CAE	Enzootisk bovin leukose	ILT og ART		Helseover-våking villsvin
Schmallenberg virus	Porcint repro. Og resp. Syndrom (PRRS)	Psoroptes ovis (geit)	Infeksiøs bovin rhinotrakeitt			
Tuberkulose	Porcine Epidemic Diarrhea (PED)	Skrapesjuka	Mycoplasma bovis			
E.Coli (zoonotiske varianter)	Swine Influenza					

Listeføring av sykdommer i EU og i Norge

I EU blir dyresykdommer listeført og kategorisert basert på alvorlighetsgraden og hvilke tiltak som kreves ved utbrudd. Sykdommene deles inn i fem kategorier, fra A til E.

Se: [Listing and categorisation of animal diseases and list of species – European Commission \(pdf\)](#)

- **Kategori A:** Sykdommer som krever umiddelbar utrydding.
- **Kategori B:** Sykdommer som krever obligatorisk utrydding.
- **Kategori C:** Sykdommer som krever frivillig utrydding.
- **Kategori D:** Sykdommer som krever tiltak ved forflytning av dyr mellom EØS-land eller fra tredjeland.
- **Kategori E:** Sykdommer som skal overvåkes.

I Norge blir dyresykdommer kategorisert i tre nasjonale lister basert på alvorlighetsgrad og smittepotensial.

- **Liste 1-sykdommer:** De mest alvorlige sykdommene som krever umiddelbare tiltak for å hindre spredning. Eksempler inkluderer munn- og klovsyke og klassisk svinepest.

- **Liste 2-sykdommer:** Sykdommer som er alvorlige, men ikke like akutte som liste 1-sykdommer. Disse krever overvåking og kontrolltiltak. Eksempler inkluderer bovin virusdiaré (BVD) og paratuberkulose.
- **Liste 3-sykdommer:** Sykdommer som er mindre alvorlige, men som fortsatt krever overvåking. Eksempler inkluderer infeksjon med Schmallenbergvirus hos storfe og byllesjuka hos sau og geit.

Det er ikke alltid samsvar mellom EUs kategorisering og den norske kategoriseringen.

Status for dyrehelsa i Norge

De norske produksjonsdyrpopulasjonene er alle fri for mange smittsomme sykdommer som er permanent til stede i de fleste andre europeiske land. Dette skyldes dels at sykdommene ikke har blitt introdusert her i landet, men det er også et resultat av målrettet arbeid over lang tid med nasjonale kontroll- og saneringsprogrammer både i offentlig regi og i regi av næringen. Det er strategisk avgjørende for norsk husdyrnæring å beholde denne gunstige situasjonen. Fravær av mange smittsomme sykdommer bidrar til bedre dyrevelferd, lavere produksjonskostnader og lavere klimautslipp. Dessuten er det en avgjørende forutsetning for et lavt forbruk av antibiotika og redusert risiko for utvikling av resistente bakterier. Dokumentert frihet for definerte sykdommer er også en viktig forutsetning for å kunne stille legitime dokumentasjonskrav ved import.

Drøvtyggere

I 2024 ble deler av landet rammet av en alvorlig dyresjukdom for første gang siden 2008, da blåtungesjukdom ble bekreftet i Norge. Et større sjukdomsutbrudd hadde spredt seg fra Nederland via Tyskland til Danmark, og det er sannsynlig at smitta sviknott brakte med seg virus fra Danmark til Norge. I 2025 var det ett tilfelle der ett storfe testet positivt for blåtunge i forbindelse med salg. Det var ingen påviste tilfeller av nysmittet sau i 2025.

Smitte ble i 2024 først og fremst påvist i kystnære strøk i Agder, men tankmelkprøver viste at dyr har vært smittet langs hele kysten fra Rogaland i vest til svenskegrensa i øst. Sjukdommen rammer særlig sau, og fra bl.a. Nederland er det rapportert om over 70 prosent dødelighet blant smitta sauer. Men også storfe har hatt til dels alvorlig sjukdom både i Norge og andre land.

Blåtunge er en liste 1-sykdom, og det ble iverksatt tiltak for å hindre smittespredning både i regi av Mattilsynet og husdyrnæringa. Et viktig mål med tiltakene er å hindre spredning av smitte. Kalver kan fødes med smitte. Dersom storfe smittes i drektigheten, kan kalven bidra både til opprettholdelse og spredning av smitte til andre områder av Norge dersom det ikke gjennomføres smittereduserende tiltak.

Ringorm påvises sjelden i Norge, men det ble påvist i ett dyrehold i Agder og ett dyrehold i Rogaland i 2025.

Flere smittsomme sykdommer hos drøvtyggere er utbredt i land nært oss, og utgjør en reell trussel. For storfe gjelder dette blant annet paratuberkulose (*Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis*, MAP), bovin virusdiaré (BVD) og *Mycoplasma bovis*. I november 2022 ble et slakt fra en besetning i Rogaland undersøkt grunnet mistanke om storfetuberkulose, og mistanken ble bekreftet i desember. Sykdommen kan smitte til mennesker. Sykdommen regnes som utryddet i Norge siden 1963, med to godt avgrensede tilfeller i henholdsvis 1984 og 1986 i tillegg til tilfellet i 2022. Norge har fremdeles fristatus for storfetuberkulose. Et kontrollprogram ble lansert i 2025 og skal pågå i fem år, med hensikt å bevare vår fristatus og avdekke evt. uoppdaga smitte.

For sau er ondarta fotråte og mædi nærliggende trusler. Fotråte ble introdusert ved import av sau fra Danmark, og det er brukt store ressurser på igjen å bli fri for denne sykdommen. Siste kjente tilfelle var i 2019. I 2021 ble det påvist saueskabbmidd i et større antall geitebesetninger, uten at det er kjent om dette er varianter som kan gi sykdom hos sau. Det var ingen nye tilfeller av mædi i 2025.

Geitenæringa har gjennomført prosjekt *Friskere Geiter* og sanert for sykdommene paratuberkulose, CAE og byllesjue. For geitenæringa er det avgjørende å unngå at disse sykdommene blir reintrodusert i sanerte besetninger. Paratuberkulose har global utbredelse og forårsaker store tap i husdyrproduksjonen. Sykdommen angriper drøvtyggere, og det finnes ingen effektiv behandling mot den. Bakteriene kan være vanskelig å påvise, særlig tidlig i forløpet. De nordiske landene, unntatt Danmark, kan dokumentere en unik situasjon med enten fravær eller svært lav forekomst av paratuberkulose.

Svin

Hos svin er smittsom grisehoste (*Mycoplasma hyopneumoniae*) og porcint respiratorisk og reproduksjonssyndrom (PRRS) luftveissykdommer vi er spesielt opptatt av at ikke skal få etablert seg i Norge. *Mycoplasma hyopneumoniae* ble sanert fra den norske svinepopulasjonen, og Norge ble erklært fritt for denne bakterien i 2009.

Afrikansk svinepest (ASF) er klassifisert som liste-1 sjukdom og har de siste årene spredt seg betydelig i Europa. Det har vært økende funn av viruset i villsvin det siste året, og det har blant annet blitt påvist i Spania for første gang på over 30 år. Viruset overlever svært lenge i kjøttprodukter, og innføring av svinekjøtt fra områder med ASF utgjør en risiko for å introdusere smitte til tamgris eller villsvin. ASF har enda ikke blitt påvist i Norge, men overvåkningsprogram, importkontroll og karantenekrav er viktig for å beholde fristatusen.

Norske svinebesetninger overvåkes for svineinfluensa. Etter pandemien i 2009 har influensavirus A (H1N1) pdm09 etablert seg i den norske svinepopulasjonen. Norge skiller seg imidlertid ut som det eneste landet i Europa hvor ingen andre influensavarianter forekommer hos gris. Det er derfor et viktig mål å hindre at nye varianter, som H3N2, introduseres i norske besetninger.

Siden innføring av et omfattende overvåknings- og bekjempelsesprogram for LA-MRSA i 2014, har Norge oppnådd en unik situasjon der LA-MRSA ikke har blitt påvist i svinepopulasjonen siden 2019.

Fjørfe

Fjørfenæringa er i den spesielle situasjonen at smittsomme sykdommer som det er avgjørende å holde ute fra næringsmessig fjørfehold jevnlig påvises hos hobbyfjørfe. Trusselen er derfor både fra ville fugler, fra land med en dårligere helsestatus hos fjørfe enn oss, og fra en innenlandsk subpopulasjon. Dette gjelder spesielt infeksjøs bronkitt (IB), infeksjøs laryngotrakeitt (ILT), *Mycoplasma gallisepticum* og til dels *Salmonella* ssp. Alvorlige smittsomme dyresykdommer som Aviær influensa kan også smitte til fjørfe fra villfuglpopulasjoner, noe vi har sett flere tilfeller av de siste årene.

Antallet påvisninger av høypatogen aviær influensa (HPAI) i 2025 har vært lavere i Norge og Europa for øvrig, sammenlignet med 2023 og 2024. Det gjelder både hos villfugl og i tamfuglhold. De fleste påvisninger hos villfugl i Norge har vært hos måkefugl forårsaket av HPAI H5N1 variant BB (måkevarianten). En del av de fuglene med påvisninger har vært ungfugler, noe som kan indikere at disse rammes når ulike

fuglebestander møtes utpå høsten og ikke-eksponerte fugler møter fugler fra bestander der virus sirkulerer. Siste halvår har også HPAI H5N1 variant DI.2 (ny i Norge) forårsaket en del utbrudd hos andefugl langs med kysten i Sør-Norge. Også HPAI H5N5 har sirkulert.

Det har vært ett tilfelle av fugleinfluensautbrudd i tamfuglhold i Norge – i et i et kommersielt fjørfehold i Hadsel kommune i Nordland fylke. Dyreholdet ble sanert.

I 2025 har det vært tre påvisninger av *Salmonella enteritidis* i slaktekyllingproduksjonen på Østlandet og i Trøndelag, antatt uavhengige av hverandre. I det ene tilfellet hadde bakterien spredd seg fra en rugeeggflokk til flere slaktekyllingbesetninger. I desember ble det i en rugeeggbesetning på Østlandet påvist smitte av *Salmonella infantis*. Dette var en ung flokk som ikke hadde begynt å legge egg og derfor ble det ingen vertikal spredning. Saneringer er gjennomført eller pågår fortsatt. Smittekilder er ukjente.

Aktiviteter dyrehelset

Nasjonal dyrehelsetstrategi

Iverksettelse av EUs dyrehelsetlov trådte i kraft i Norge i april 2022. Det nye regelverket, Animal Health Law (AHL), er en del av EØS-avtalen og vil derfor gjelde i Norge. Med nytt regelverk trenger Norge også å fornye sin ramme for forvaltning og håndtering av den svært gode norske landdyrhelset.

Forebyggende tiltak

Mycoplasma bovis: Prosjektet “Norwegian Airways” ble avsluttet i 2025, og Animalia/KOORIMP har vært samarbeidspartner. I prosjektet har Veterinærinstituttet og NMBU Veterinærhøgskolen gjennomført prøveinnsamling for å undersøke bakterielle årsaker til luftveisinfeksjoner hos storfe. Når de endelige resultatene foreligger, vil det gi mer informasjon om eventuell forekomst av bakterien *Mycoplasma bovis* i norsk storfepopulasjon. Testing av importerte sæddoser for *M. bovis* ble innført som krav 1. april 2020. Det ble påvist *M. bovis* i en dose som ble testet i 2024. Denne batchen ble ikke brukt i Norge. Ingen positive sæddoser ble funnet i 2025.

Husdyrnæringens tilleggskrav ved innførsel og import

Nytt offentlig regelverk er innført, og revisjon av næringens tilleggskrav vil fortsatt vurderes i lys av sykdomsforekomst internasjonalt og i Norge. Husdyrnæringens tilleggskrav gjelder sykdommer og forhold som ikke er dekket av det offentlige regelverket. De angår både eksportsted og mottakerbesetninger i Norge. Tilleggskravene er viktige utfyllende krav for å sikre dyrehelset i Norge.

Husdyrnæringens tilleggskrav er fastsatt av bøndenes varemottakere, avlsorganisasjoner og faglagene. KOORIMP og KIF sine krav ved importer er en del av Kvalitetssystem i landbruket (KSL). Manglende dokumentasjon for oppfyllelse av kravene er grunnlag for pristrekk fra varemottaker. Det er den enkelte importør som må sørge for at tilleggskravene er innfridd og attestert hos eksportøren, og at kravene i Norge etterleves og dokumenteres overfor KOORIMP.

Ved utforming og oppdatering av tilleggskravene, deltar fagpersoner ved Veterinærinstituttet, NMBU, avlsorganisasjonene og helsetjenestene. Det blir også i denne sammenhengen lagt størst vekt på sykdommer som Norge har dokumentert god status for, det vil si fravær eller lav forekomst. Slike sykdommer har stort skadepotensiale dersom de introduseres i norske dyrepopulasjoner.

Det er viktig at importører og deres rådgivere er kjent med krav og anbefalinger, og at importer/innførsler blir fulgt opp i henhold til dette. De mest risikofylte importene ligger det stor gevinst i å stoppe eller sikre bedre mot smitteoverføring. Det er viktig å formidle til importører at import av levende dyr alltid innebærer risiko. Å følge opp tilleggskrav vil redusere risiko, men nullrisiko for sykdomsintroduksjon finnes ikke.

Lama og alpukka kan lovlig importeres fra medlemsstater i EU/EØS og enkelte listeførte tredjeland. Dyrene holdes ofte sammen med eller i nærheten av matproduserende dyr, og de kan være bærere av sykdomsfremkallende virus, bakterier og parasitter som kan spres til andre husdyrarter. KOORIMP har utarbeidet tilleggskrav ved import av kamelider, blant annet for paratuberkulose. Oppfyllelse av tilleggskravene skal inkluderes i KSL-standarden for drøvtyggere, men det er ingen krav om at kamelider ikke kan holdes sammen med andre drøvtyggere.

Tilleggskravene er publisert på Animalias nettsider: <https://www.animalia.no/no/Dyr/koorimp---import/tilleggskrav-ved-import/>

Fjørfe næringas tilleggskrav ved import og innførsel

Fjørfe næringas tilleggskrav er utarbeidet og fastsatt av varemottakerne og fjørfeimportørene. Dette er en frivillig ordning som regulerer forhold om smitteforebyggende tiltak ved import av levende dyr. Dersom importørene ikke oppfyller angitte krav, kan organisasjonene, gjennom varemottakerne, reagere med tiltak selv om importene oppfyller norske lover og forskrifter. Reaksjonene fra varemottakerne kan berøre priser på varer og tjenester. KSL-trekk er et aktuelt virkemiddel. Den enkelte importør har ansvar for at kravene til eksportør er innfridd og attestert, og at kravene i Norge etterleves og dokumenteres.

Tilleggskrav og reaksjonsmønster ved brudd på krav ble fastsatt i 1995. Tilleggskravene oppdateres jevnlig. Næringen anbefaler import av rugeegg eller daggamle kyllinger til besteforeldregenerasjonen (GP) som hovedprinsipp. Per i dag er dette ikke mulig for slaktekylling, kalkun og and. For disse artene anbefales import av foreldredyrgenerasjonen (P).

Sykdomssituasjonen internasjonalt i 2025

Det siste året har det vært utbrudd av flere alvorlig smittsomme sykdommer som gir sykdom hos drøvtyggere, men også svin og fjørfe, i Europa.

Afrikansk svinepest

Afrikansk svinepest (ASF) er en svært alvorlig virussykdom som kun rammer svin. Det er listeført som kategori A i EU. I månedsskiftet august/september i 2023 ble det funnet kadaver av villsvin i Fagersta-området i Sverige. Dette var første gang afrikansk svinepest ble diagnostisert i et nordisk land. Sverige ble igjen erklært fritt for afrikansk svinepest i september 2024.

I store deler av Europa er nå afrikansk svinepest endemisk i villsvinpopulasjonen, og utbrudd i Øst- og Sørøst-Europa har forkommet jevnlig de siste årene. I løpet av 2025 har det vært ASF-utbrudd i flere nye europeiske land, som Romania og Spania. Situasjonen for afrikansk svinepest globalt er fremdeles alvorlig, da viruset fortsetter å spre seg i hele verden og til stadig nye land og områder. Sykdommen har spredd seg i hele Asia, og spredningen og kontrolltiltakene har fått enorme konsekvenser for landbruksøkonomien i mange av disse landene. Det er bare Nord-Amerika (fastland), Australia og New Zealand som ikke har utbrudd med afrikansk svinepest. Virussykdommen påvises hyppig på villsvin, og smitte til kommersielle besetninger får store konsekvenser for besetningene som rammes og for økonomien i svinenæringen i det aktuelle landet. Rask spredning av sykdommen over store avstander (såkalte punkt-utbrudd) er knyttet til menneskelig virksomhet. Også i områder av verden der afrikansk svinepest er endemisk, er driveren av smitte hovedsakelig menneskelig aktivitet, som svak biosikkerhet, dårlige forsyningskjeder og utilstrekkelige offentlige og private rutiner og kontroll.

Risiko for introduksjon i Norge er knyttet til innførsel av kjøtt og ikke-varmebehandlede kjøttprodukter, samt gjenstander og produkter som er kontaminert med smittomt materiale. Villsvin kan utgjøre et reservoar og spre afrikansk svinepest, og sykdommen er meget utfordrende å bekjempe hos villsvin. Effektive tiltak mot spredning av villsvin og introduksjon av afrikansk svinepest avhenger av et godt samarbeid mellom ulike offentlige myndigheter, svinenæringen, grunneiere og jegermiljøene.

«Handlingsplan mot villsvin 2020-2024» har forslag om tiltak for å nå målsettingen som er færrest mulig villsvin på et minst mulig område. Mattilsynet og Miljødirektoratet har publisert et tillegg til denne handlingsplanen 2. februar 2024 med flere nye tiltak i tillegg til videreføring av allerede igangsatte tiltak. For norsk husdyrnæring er vedvarende høy beredskap og bevissthet omkring ASF nødvendig.

Aviær influensa

Gjennom våren og sommeren 2025 har det i Europa vært en roligere smittesituasjon sammenlignet med de foregående årene. Utbrudd i tamfuglhold gjenspeiles i stor grad av smitte hos villfugl, bl.a. i Storbritannia, Polen og Ungarn. I de to sistnevnte landene ble det også antatt endel sekundærsmitte knyttet til manglende biosikkerhet. Til tross for vaksinerings av tam-and i Frankrike, har det vært flere utbrudd i andehold. Økning i antall utbrudd i Europa utover høsten. Utbruddene hos villfugl har vært dominert av H5N1 variantene DI.2 og BB (måkevarianten). Det har vært store utbrudd hos trane i Nord-Europa.

I Norge ble det på ettersommeren konstatert en ny bølge av fugleinfluensa H5N1 variant BB hos måkefugl nordfra. Også H5N5 ble registrert på flere typer villfugl. Høsten 2025 har det vært flere påvisninger av H5N1 variant DI.2 (ny i Norge, utbredt på kontinentet), spesielt hos andefugl i Rogaland og svaner i Trøndelag og på Østlandet. Det har vært en rekke funn på andefugl gjennom aktiv overvåking (jakt). Sju kommuner i Rogaland har siden november 2025 vært definert som "infisert sone", med de forebyggende restriksjoner det innebærer (*Forskrift om infisert sone for høypatogen aviær influensa og Newcastle-syke*). Det har vært kun ett utbrudd i en kommersiell konsumeggbesetning i Hadsel kommune, forårsaket av BB-varianten. Mistanken var kun basert på økende dødelighet. Dyreholdet hadde også sau og utegående svin, noe som medførte større utfordringer for sanering. Det ble ikke påvist smitte til disse. Fugleinfluensa er blitt påvist hos rødrev i Troms og hos fjellrev på Svalbard.

Den pågående panzootien av H5NX-varianter tilhører samme undergruppe av høypatogene fugleinflusavirus kalt influensa A(H5Nx) 2.3.4.4b. Felles for disse virusene er at gensegmentet som koder for overflateproteinet hemagglutinin (HA) stammer fra et H5N1-virus som første gang ble påvist hos gås i Guangdong i Kina i 1996. Dette H5-genet har siden utviklet seg videre, og følgelig er dagens influensa A(H5NX)-virus ikke identiske med opphavet. Disse er da heller ikke så sykdomsfremkallende og dødelige som det opprinnelige viruset. Tiden vil vise om dette vil endre seg.

Det er ellers to forhold som har vakt spesiell oppsikt i 2025. Det ene er det økende antall pattedyrarter som er mottakelige for infeksjon av HPAI H5N1-varianter (Refsum et al, [Norsk veterinærtidsskrift 5/2025](#)). Det synes å skyldes en viss tilpasning av virusene. Det andre er utbruddet og spredningen av en spesiell variant av HPAI H5N1 hos storfe (B3.13) i USA, som hovedsakelig smitter direkte eller indirekte via melk (Krossnes et al, NVT 4/2025). Også andre mulige smitteveier er etter hvert sannsynliggjort. I skrivende stund er utbruddet på ingen måte under kontroll, men antall nyinfiserte besetninger har gått ned. Katter har blitt syke, og det har vært en viss dødelighet. Noen mennesker har blitt syke, men først og fremst med milde kliniske tegn. Også andre virus har vist seg å kunne smitte mellom kyr (D1.1). Alle disse forholdene er bekymringsfulle med tanke på mulig utvikling av virus som kan adapteres til flere arter og som i fremtiden kan forårsake en pandemi hos mennesker. Både i EU (EFSA) og i Norge er myndighetene årvåkne med tanke på å forberede seg for smitte til og mellom pattedyr.

Småfepest

Det har vært utbrudd av småfepest (Peste des Petit Ruminants) i Hellas, Romania, Ungarn, Bulgaria, Kroatia og Albania. Småfepest er en svært alvorlig smittsom virussykdom (kategori A) som forårsaker høy dødelighet hos smitta sauer og geiter. Sykdommen smitter hovedsakelig fra dyr til dyr, men smitte kan også spres med ulike gjenstander og dyretransporter, samt i kjølt og frossent kjøtt. Det er også sannsynlig at virus kan skilles ut i melk og kan finnes i melkeprodukter som f.eks. upasteurisert fetaost.

De kliniske tegnene som dyra utvikler ved blåtunge eller småfepest kan være like: høy feber, matlysten opphører, og det renner slim og snørr fra nesa. Det utvikles sår i munnen, og dyra kan få alvorlige diarétilstander og lungebetennelse. For å stille sikre diagnoser, må dyr obduseres og virus karakteriseres ved hjelp av ulike laboratorieteknikker.

Vestnilvirus (West Nile virus) infeksjon

Dette viruset forårsaker sykdom hos fugler, hester og mennesker, og smitter til mennesker og hester med mygg som tar opp virus fra fugler som fungerer som et reservoar for viruset. De fleste mennesker får milde, influensalignende symptomer, men alvorlige betennelser i nervesystemet kan i sjeldne tilfeller oppstå. Dette viruset har det siste året forårsaket sykdom hos mennesker, hester og fugler i Spania, Østerrike og Ungarn. Hester i Danmark er antistoffpositive, noe som indikerer at de har vært eksponert for mygg med virus. Ulike beskyttelsestiltak mot mygg er viktig i aktuelle områder for å unngå smitte.

Lumpy Skin Disease

Dette er en virussjukdom som rammer storfe og bøfler. Viruset overføres med både blodsugende og ikke-blodsugende insekter, samt på indirekte måter. Sjukdommen gir ikke høy dødelighet, men har et langvarig forløp som gir et betydelig produksjonstap. Sommeren 2025 ble sjukdommen påvist for første gang både i Frankrike og Italia.

Blåtunge

I løpet av 2024 spredte sykdommen blåtunge seg i flere europeiske land, blant annet til Nederland, Belgia, Frankrike, Storbritannia, deretter til Danmark, Norge og Sverige. Blåtunge er en alvorlig virussykdom som smitter ved at infisert knott smitter dyr når de suger blod. Sykdommen spres ved at knotten blåser over større distanser eller at knotten blir med som blindpassasjer for eksempel på fly eller i last. Sykdommen ble påvist i flere europeiske land i 2025, og det er også registrert ulike serotyper. Sykdommen med serotype BTV-3 ble påvist i Norge i 2024, samtidig med et stort utbrudd på kontinentet. I 2025 var ikke nysmitte med blåtungesjukdom i Norge – men det ble konstatert betydelige følger som konsekvens av smitte til besetninger i 2024, se pkt 5. Blåtungevirus kan gi sykdom hos både sau, geit, storfe og ville drøvtyggere, men smitter ikke til mennesker. Det er sannsynlig at vektorbårne sykdommer som blåtungesjukdom vil spre seg lenger nord og ha en lenger infektiv sesong på grunn av klimaforandringene.

Munn og klauvsjuka (MKS)

MKS forårsakes av et virus som er uhyre smittomt, og som gir sykdom hos de fleste klauvdyr. Vanligvis er det storfe som er hovedvert og som i størst grad blir affisert av MKS.

I løpet av første halvår i 2025 var det utbrudd av MKS i Tyskland (Berlin-området) og i Slovakia og Ungarn. Utbruddet i Tyskland oppstod i en liten besetning vannbøfler. Besetningen ble avlivet, og det ble ingen spredning av viruset videre til mottagelige dyrearter. Viruset isolert i utbruddet i Slovakia og Ungarn var ikke genetisk beslekta med viruset som skapte sykdom hos vannbøflene i Tyskland, men genetisk likt et MKS-virus som har sirkulert i Tyrkia. Man regner derfor med at viruset ble spredt derfra til Ungarn og til Slovakia. Dette utbruddet oppstod og spredte seg til flere store melkekubesetninger. Mange tusen dyr ble avlivet i utbruddet i Ungarn/Slovakia.

Beredskap

Beredskap for smittsomme dyresykdommer er en viktig oppgave for KOORIMP. KOORIMP er husdyrnæringens liaison (fast kontakt) til Mattilsynet ved utbrudd av smittsomme husdyrsykdommer. Å være liaison innebærer planlegging, øvelse og nettverksbygging i perioder uten spesielle hendelser. Under hendelser som mistanke eller sykdomsutbrudd, innebærer funksjonen tett kontakt med Mattilsynets beredskapsstab og koordinering av møter, tiltak, varsling til og kommunikasjon mellom de berørte partene i husdyrnæringen. Husdyrnæringen har gjennomgått en profesjonalisering og styrking av beredskapsarbeidet. Alle de sentrale organisasjonene, som Tine SA, Nortura, KLF, Norsvin og Geno har etablert ordninger for å ta imot varslere, videreformidle informasjon og iverksette tiltak om nødvendig. Det er også etablert varslingsrutiner for fôrbransjen. Ola Nafstad, Synnøve Vatn, Siv Svendsen, Annie Haavemoen, Silje Johnsgård og Birgit Ranheim deltok i vaktordningen i Animalia i 2025.

Synnøve Vatn har hovedansvaret for beredskap på dyrehelseområdet i Animalia, som innebærer liaisonfunksjonen og rollen som fast kontaktperson mellom Mattilsynet og husdyrnæringen ved hendelser. Oppfølging av storfetuberkulose, ringorm og blåtunge har vært høyt prioritert i 2025. Fagområdet har bidratt i det lokale samarbeidet i Rogaland for å håndtere ringorm hos storfe. Det var et utbrudd av ringorm i Trøndelag med totalt 19 påvisninger i 2023 og 2024, der erfaringene fra Rogaland ble brukt som grunnlag for flere tiltak i regi av næringa. Det ble etablert soner med frys/reduksjon av organisert livdyrformidling. Det var ikke nye tilfeller i Trøndelag etter mars 2024, men ett nytt tilfelle i Rogaland i august 2025 der det ikke er kjent kontakt med andre påvisninger i Rogaland de senere år.

Overvåking av fotråte hos sau på slakteri ble gjennomført også i 2025, som var det sjette året uten at det ble påvist smitte.

Fjorfeninga har siden 2014 hatt en egen handlingsplan mot resistente bakterier, med hovedfokus på Extended Spectrum Beta Lactamase (ESBL)-bærende *E. coli*. Forskning og erfaring gjennom flere år har lagt grunnlaget for målrettede og effektive tiltak i alle ledd av verdikjeden. Overvåkingen av ESBL i norsk fjørfeproduksjon er nå en av driftsoppgavene til Helsetjenesten for fjørfe. I 2025 ble det ikke funnet ESBL i noen flokker.

Informasjon og veiledning

Rådgiving og informasjon er en vesentlig del av arbeidet. En viktig målgruppe for KOORIMP og KIF er mulige importører og rådgivere for disse. Veiledning av enkeltpersoner kan være tidkrevende, men det får høy prioritet ettersom det er enkeltindividets valg som i stor grad avgjør vår smittebeskyttelse ved import. Mattilsynets personell er i en nøkkelposisjon. Det er viktig at også disse informerer om risiko og risikoreducerende tiltak når de er i kontakt med personer som vurderer å importere levende dyr. Oppfølging av importere av levende dyr og avlsmateriale er også viktig, og inkluderer vurdering av sertifikater, prøveresultater og annen dokumentasjon for dyr og eksportsted.

Det er registrert 12 henvendelser om importplaner som ble fulgt opp av KOORIMP med informasjon og veiledning i 2025. Det er et lavere antall sammenlignet med tidligere år. I tillegg kommer vurdering av helsedokumentasjon ved import av oksesæd og embryo.

Import og innførsel fjørfe

KIF mottok sju henvendelser og fem importsøknader i 2025. Alle bruksdyrimporter var av rugeegg. Det ble ikke foretatt noen levendedyr-importer i dette leddet. Det var en økning i antall importerte av rugeegg bruksdyr. Dette skyldes et underskudd på grunn av blant annet Salmonella-påvisningene.

Det ble registrert fem eksportland i KIFs importregister i 2025.

- Slaktekylling:
 - Rugeegg til foreldredyr (P) importert fra Sverige, Storbritannia og Frankrike
 - Rugeegg til bruksdyr importert fra Sverige og Nederland
- Verpehøns (konsumegg):
 - Daggamle besteforeldre (GP) importert fra Nederland
 - Daggamle foreldredyr (P) importert fra Spania og Frankrike
- Kalkun:
 - Daggamle foreldredyr (P) fra Storbritannia
 - Rugeegg (bruksdyr) importert fra Storbritannia
- And:
 - Daggamle foreldredyr (P) importert fra Storbritannia
- Gås:
 - Ingen import av gås i 2025

Tabell 1:

Importer av fjørfe i 2025 ifølge kontrollutvalgets opplysninger								
Fjorfeslag	Antall importerte av daggamle, GP	Antall dyr GP	Antall importerte av daggamle, P	Antall dyr P, daggamle	Antall importerte rugeegg (P)	Antall rugeegg (P)	Antall importerte rugeegg (B)	Antall rugeegg (B)
Slaktekylling	-	-	-	-	52	2 181 210	5	138 240
Verpehøns	1	1 224	5	9593	-	-	-	-
Kalkun	-	-	4	10 318	-	-	3	28 500
And	-	-	4	3 973	-	-	-	-
Gås								
Sum	1	1 224	13	23 884		2 181 210	8	146 740

Forklaring til tabell:

GP = Grand Parents = Besteforeldre, P = Parents = Foreldre, B = Bruksdyr

Tabell 2:

Importer/innførsler av fjørfe 2000-2025

År	Antall importører	Antall importører av GP	Antall dyr GP	Antall importører av P	Antall Dyr P	Antall rugeegg P	Antall (rukeegg) bruksdyr (B)
2025	8	1	1224	65	23 884	2 181 210	166 740
2024	8	1	1224	76	17 139	1 544 279	27 800
2023	8	2	2574	59	18 212	1 726 570	689 140
2022	7	2	2511	60	12 254	1 834 140	2 818 620
2021	7	2	3350	60	14 647	1 847 540	24 400
2020	7	2	3350	53	13 445	1 811 790	24 000
2019	8	2	3347	56	14 932	1 718190	22 000
2018	9	2	3 350	65	26 211	1 805 340	66 800
2017	8	2	3 520	61	26 505	2 050 230	104 780
2016	7	2	3 400	11	36 245	2 378 310	79 921
2015	8	3	3467	11	25311	2 312 808	-
2014	8	2	3698	9	20872	2 460 840	-
2013	8	2	3698	17	16913	2 353 800	1088560
2012	8	2	3669	8	17927	2 215 460	336000
2011	8	3	22 555	10	20 824	1 251 720	1650
2010	8	2	3720	10	20 870	2 083 680	-
2009	7	2	3 388	11	25 702	2 146 680	-
2008	8	3	4 887	20	102 071	3 304 032	-
2007	6	5	5 309	24	165 557	3 058 090	-
2006	7	2	4 205	66	102 689	5 587 650	-
2005	6	4	4 002	19	137 853		-
2004	11	4	11 662	23	160 861	-	-
2003	9	6	22 255	12	47 411	-	-
2002	7	7	23 839	13	101 687	-	-
2001	9	7	23 444	17	66 640	-	-
2000	10	6	23 468	16	114 630	-	-

Import og innførsel avlsmateriale og husdyr

Forflytning av levende dyr er forbundet med risiko for å spre smitte. En målsetting er derfor å holde tallet på levende importerte dyr lavt, og heller få importører til å hente nytt genetisk materiale i form av semin og embryo. Oversikt over import av sæd og embryo er basert på importører som er forelagt KOORIMP for godkjenning. Det er utfordrende å få en oversikt over omfanget av importert avlsmateriale utover dette. Tilleggskravene har vært oppfylt for det avlsmaterialet som er vurdert av KOORIMP.

KOORIMP får fra november 2024 månedlige oversikter fra Mattilsynet over import eller innførsel av levende husdyr og avlsmateriale (sæd og embryo) med informasjon om hvem som er importør. Dette bidrar til at KOORIMP kan følge opp de som ikke har tatt kontakt eller meldt sin import/innførsel i forkant. I tillegg får KOORIMP hver måned importstatistikk fra Tolletaten.

Avlsmateriale

Storfe avlsmateriale

Geno rapporterer om sædimport av følgende storferaser i 2025:

Rase	Antall sæddoser
Aberdeen Angus	4357
Aubrachs	75
Blonde d'Aquitane	8870
Belted Galloway	400
Brown Swiss	1185
Charolais	1273
Fleischvieh	5765
Highland Cattle	80
Hereford	30
Holstein	13552
Jersey	7315
Limousine	1608
Simmental	619
Speckle Park	50
Stabiliser	30
Tiroler Grauvieh	354
Viking Rød	2875
Totalsum	48438

Disse importerte dosene fordeler seg på følgende leverandørselskaper:

Opprinnelse	Antall
AgriAngus, Portugal	252
Bayern Genetik	202
Cogent Breeding Ltd.	657
DairyGen-Blondin Sires	2064
Dovea Genetics Ltd	50
Genes Diffusion	353
Genetic, Austria	4225
GENUS Breeding Ltd. (ABS Global Europa)	4329
Spermex Tyskland	3284
Synetics (Evolution), France	10560
UK Sire Services	480
Viking Genetics, Danmark	21982
Totalsum	48438

I Traces er det registrert importert/innført totalt 71 502 sæddoser av storfe. Geno har stått for import av ca. 48 000 doser oksesæd fra 17 forskjellige raser. Det innebærer at Geno importerer ca. 67% av all storfesæd til landet. Geno rapporterer om import av 0 embryo, mens private aktører har innført 85 embryo av storfe i 2025.

Svin avlsmateriale

Scanpig har i 2025 importert 588 doser rånesæd fra Sverige.

Norsvin har i 2025 importert 288 doser rånesæd (Z-line) fra Canada.

Sau og geit avlsmateriale

Norsk Sau og Geitavlslag (NSG) har importert sæd fra sau i 2025. Tabellen viser raser og antall doser.

Rase	Antall sæddoser
Charollais	84
Texel	94
Bluefaced Leicester	66
Cheviot	40
Suffolk	99
SUM	383

Private aktører har importert både sæd og embryo gjennom NSG. Disse fordeler seg på følgende raser:

Rase	Antall sæddoser
Charollais	3
Bluefaced Leicester	7
Sjeviot	18
Highlander	20
SUM	48

Rase	Embryo
Charollais	12
Bluefaced Leicester	16
Highlander	12
Svartfjes	28
Texel	6
Valais Blacknose	8
SUM	82

Import og innførsel av levende dyr

Av levende dyr ble det importert/innført 18 sauer fra Sverige og 25 108 daggamle fjørfe (foreldre dyr).

År	Storfe	Svin	Sau	Geit	Fjørfe	Kameldyr	Bøffel
2025	0	0	18	0	25 108	0	0
2024	0	0	31	0	17 139	2	0
2023	0	0	2	0	20 786	1	0
2022	0	0	0	0	14 765	1	0
2021	0	0	89	(1)	17 997	10	8
2020	0	0	0	0	16 795*	1	
2019	0	0	0	0	18 279*	0	
2018	0	0	16	0	29 561*	21	
2017	6	12	12	0	30 025*	19	
2016	27	(12)	0	0	39 645*	5	
2015	13	0	0	0	28 778*	28	
2014	20	0	43	0	24 570*	56	
2013	30	0	12	0	20 611*	60	
2012	0	24	17	0	21 596*	12	
2011	1	0	39	0	45 029*	-	
2010	0	0	49	0	24 590*	-	
2009	0	0	18	0	28 225	-	
2008	7	0	0	46	106 958	-	
2007	31	0	(4)	(5)	170 866	-	
2006	8	1	71	20	106 891	-	
2005	0	49	39	53	143 175	-	
2004	0	0	11	26	172 523	-	
2003	19	8	0	90	69 666	-	
2002	0	0	0	33	Ca. 130 000	-	
2001	14	0	0	0	Ca. 90 000	-	
2000	48	0	2	16	Ca. 138 800	-	
1999	13	3	-	-	176 347	-	
1998	13	8	-	1	105 009	-	
1997	101	30	-	-	135 458	-	
1996	129	24	-	-	194 046	-	
1995	276	55	-	38	110 492	-	
1994	375	41	-	-	129 570	-	
1993	197	2	3	-	19 319	-	
1992	141	21	-	12	-	-	
1991	89	10	-	8	-	-	

Tallene er fra Tolletaten, KIF* og KOORIMP. Rubrikken "Fjørfe" er daggammel kylling, inkludert perlehøns, kalkun og and. Tallene i parentes angir dyr innført til dyreparker eller forskningsinstitusjoner

og er dermed ikke en del av den ordinære norske husdyrpopulasjonen. Tall for import av kameldyr er fra Tolletaten og KOORIMP. 20 kyr fra Tyskland i 2014 ble returnert av importør.

Det ble i 2025 søkt om KOORIMP-godkjenning av 18 sauer av rasen Dorper innført fra Sverige. Disse oppfylte alle KOORIMPS krav. Det innebærer at ingen sauer er innført/importert uten at næringens krav er oppfylt i 2025.

Kontakt

KOORIMP, Husdyrnæringens koordineringsenhet for smittebeskyttelse ved import
KIF, Kontrollutvalget for import av fjørfe
E-post: koorimp@animalia.no

Animalia, Lørenveien 38
Postboks 396 Økern, 0513 Oslo
Tlf: 23 05 98 00
www.animalia.no